

MÜASİR SEYSMİK KƏŞFİYYAT MƏLUMATLARI ƏSASINDA XƏZƏRYANI-QUBA NQR-DƏ MEZOKAYNOZOY ÇÖKÜNTÜLƏRİNİN TEKTONİK QURULUŞU HAQQINDA

Ə.İ.Xuduzadə, M.R.Mirzəyeva

*“Azneft” İstehsalat Birliyi
AZ1033, Bakı, Ağa Nemətulla küç.,105*

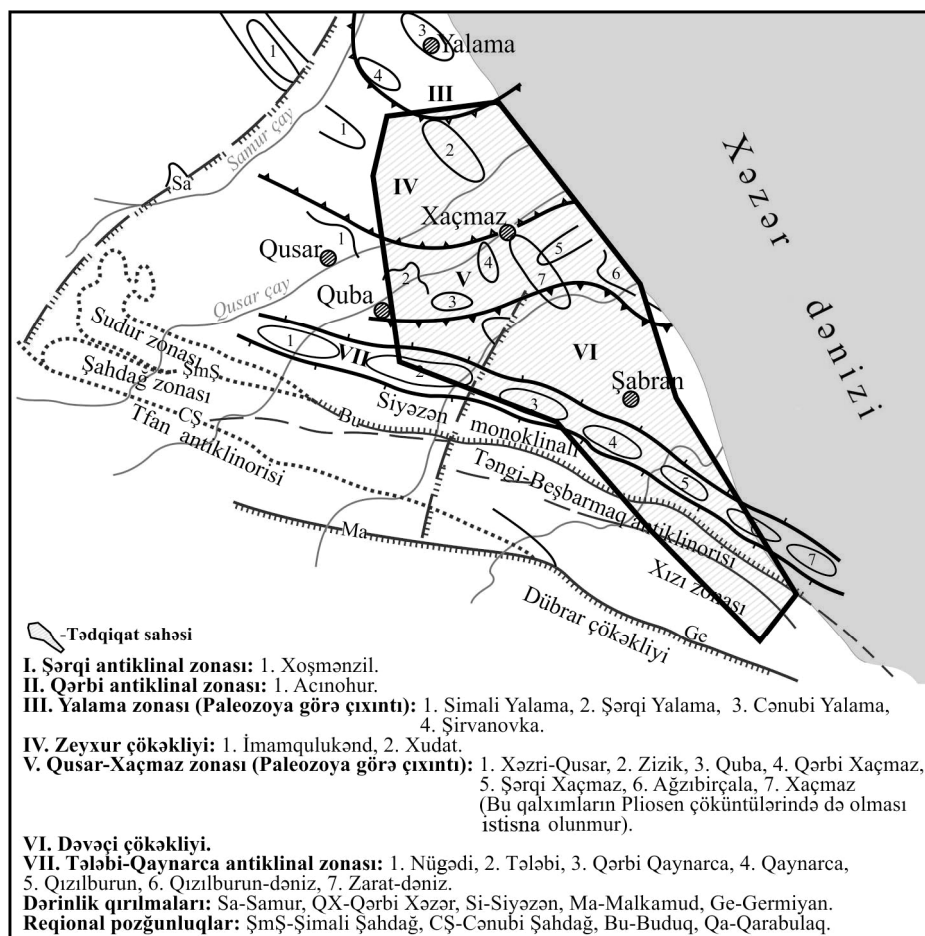
Xəzəryanı-Quba neftli-qazlı rayonunda mezokaynozoy çöküntülərinin tektonik quruluşunun dəqiqləşdirilməsi, quyu məlumatlarına istinadən müxtəlif yaşlı çöküntü kompleksinin izlənməsi, dinamik dərinlik kəsilişlərinin qurulması və seysmofasial təhlillər əsasında neftlilik-qazlılıq amillərinin öyrənilməsi aktual bir problemdir.

Məqalədə aktiv tektonik proseslərə məruz qalmış mezozoy çöküntülərində neft-qaz-kondensat yataqlarının formalaşması və paylanması qanunauyğunluqlarının öyrənilməsinin maraqlı məqamlarına son zamanlar aparılmış müasir seysmik tədqiqat məlumatları əsasında aydınlıq gətirilmişdir.

GİRİŞ

Xəzəryanı-Quba NQR-də öyrənilən sahə Böyük Qafqazın cənub-şərq sonluğunun şimal-şərq yamaclarını, Qusar düzənliyini, Samur-Dəvəçi (Şab-

ran) ovalığını və Dəvəçi (Şabran)-Giləzi düzənliyini, şimal-qərbdən Samur çayından bir qədər cənubdan keçməklə, cənub-qərbdən Tufan antiklinoriumu və Germian yarılməsi ilə, şimal-şərqdə Xəzər dənizi sahili ilə hədudlanır (1-ci şəkil).

1-ci şəkil. Xəzəryanı-Quba NQR-in tektonik sxemi (Ə.Süleymanova görə)

Bu sahədə Qusar-Dəvəçi (Şabran) çökəkliyi və Bəyimdağ-Təkçay sahələrində ardıcıl olaraq geoloji tədqiqat işləri XX əsrin əvvəllərindən başlayaraq aparılır.

Son dövrlərdə qravimetrik planaalma məlumatlarının ümumiləşdirilməsi və yenidən qiymətləndirilməsi nəticəsində lokal maksimumlar zonalarına ayrılmış, Cənubi Xaçmaz və Ağzıbirçala lokal maksimumlarının mezozoy qalxımları ilə əlaqədar olmaları güman edilmişdir.

Sahənin tektonikası və seysmofasial xüsusiyyətləri

Xəzəryanı-Quba NQR tektonik cəhətdən iki müxtəlif struktur elementdən – Böyük Qafqaz meqaantiklinoriumunun cənub-şərq batımının şimal qanadından və Qusar-Dəvəçi (Şabran) sinklinoriumundan ibarətdir (Cəfərov, 1997).

Seysmik kəşfiyyat və dərin qazıma məlumatlarına əsasən, burada üç struktur mərtəbə izlənilmişdir. Alt struktur mərtəbə yura çöküntülərini əhatə edir və dəqiq seysmik məlumatlara əsasən, Şimali Çarxı, Çarxı, Şimali Ağzıbirçala, Ağzıbirçala və Cənubi Ağzıbirçala qalxımları aşkar edilmişdir. Bunlardan ətraflı öyrənilən Ağzıbirçala strukturudur (Əliyeva, 2008; Ализаде и др., 1966). Metamorfik özülə görə, bu qalxımda dərin qazıma aparılmış və kəsilişdə yura, trias və perm-trias yaşlı andezit çöküntülərinin iştirakı qazıma məlumatlarına əsasən aşkarlanmışdır.

Orta struktur mərtəbə təbəşir çöküntülərinin səthini əks etdirən seysmik horizontla təsbit edilir. Bu horizont cənub-şərq istiqamətində monoklinal enməyə malikdir. Enmənin fonunda Xudat, Xaçmaz və Cənubi Xaçmaz antiklinalları, Şərqi Xaçmaz, Çarxı və Dəvəçi (Şabran) struktur çıxıntıları qeydə alınmışdır (Əliyeva, 2008; Ализаде и др., 1966).

Bu ərazidə üst struktur mərtəbəni təşkil edən pliosen çöküntüləri də cənub-şərq istiqamətində monoklinal enməyə malikdir və planda mezozoy qalxımlarına uyğun gələn zəif izlənilmiş çıxıntılarla səciyyələnir (2-ci şəkil).

Qusar-Dəvəçi sinklinoriumunun cənub-qərb yamacı neogen çöküntülərinin intensiv və kəskin formalı qırışığı ilə səciyyələnir. Bu sahədə geofiziki planaalma və qazıma işləri ilə Tələbi, Qərbi Qaynarca və Qaynarcada neogen çöküntülərinə xas antiklinal strukturlar öyrənilmişdir (Cəfərov, 1997).

Tələbi strukturu tektonik cəhətdən en dairəsinə yaxın istiqamətdə uzanan asimmetrik antiklinal qırışıqdır. Onun şimal qanadı dik ($35-40^\circ$), cənub qanadı isə nisbətən az meyillidir ($15-20^\circ$) (Cəfərov, 1996, 1997).

Qərbi Qaynarca strukturu şimal-qərb istiqamətində asimmetrik antiklinal qırışığa olub, nisbətən cənub-qərb ($25-40^\circ$) və bir qədər azmeyilli şimal-şərq ($14-20^\circ$) qanadları ilə səciyyələnir. Qırışığın cənub-qərb qanadının tağyanı hissəsi, amplitudası 100-150 m olan uzununa qırılma ilə mürəkkəbləşmiş və nəticədə qırışığın cənub-qərb qanadı qalxmaya məruz qalmışdır (Cəfərov, 1996, 1997).

Qaynarca strukturu tektonik cəhətdən üst hissədə dik ($60-80^\circ$), aşağıya doğru isə nisbətən azmeyilli ($30-40^\circ$) qanadlara malik antiklinal qırışıqdır. Qırışığın tağ hissəsindən uzanma istiqamətində tektonik qırılma keçir ki, bu da palçıq vulkanının fəaliyyəti ilə əlaqələndirilir (Cəfərov, 1996, 1997).

Bu ərazidə adları çəkilən strukturlardan kənarda bir neçə antiklinal element aşkar edilib ki, bunların içərisində Qaynarcadan şimalda yerləşən Daşdəmirli qalxımı diqqəti cəlb edir. Qalxım, mezozoyun səthinə görə, 3700-3800 m izohipsləri ilə qapanmışdır (Əliyeva, 2008; Ализаде и др., 1966).

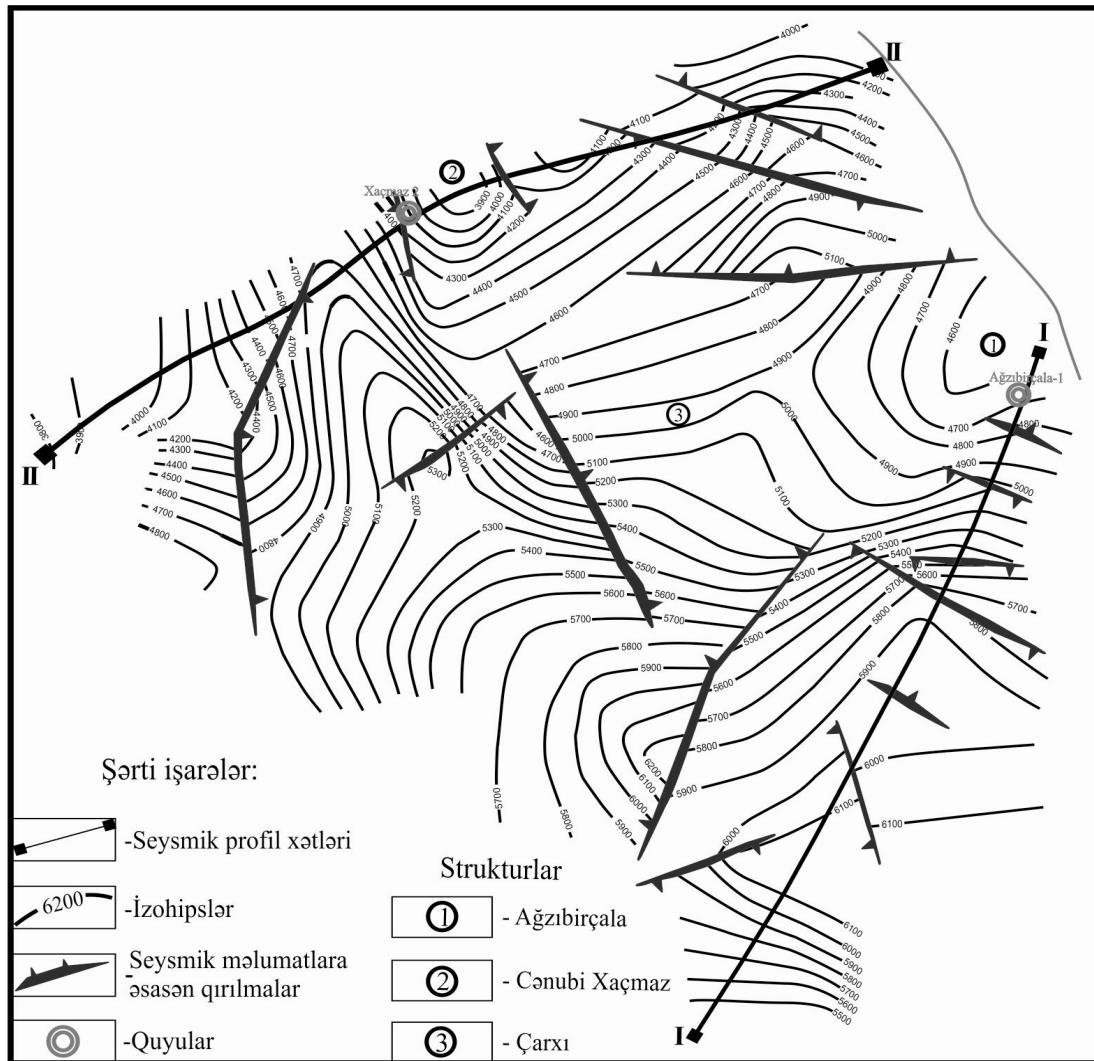
Cənub-şərq istiqamətində Xızı sinklinalına daxil olan Bəyimdağ-Təkçay qalxımı geoloji-geofiziki məlumatlara görə, təbəşir çöküntüləri üzrə şimal-qərb – cənub-şərq istiqamətli antiklinal qırışıqdır (Cəfərov, 1996; Ализаде и др., 1985).

Öyrənilən ərazidə kəsiliş üzrə seysmofasial komplekslər ayrılmış və onlar faktiki quyu kəsilişləri ilə müqayisə olunaraq dəqiq həllini tapmışdır.

Alt trias çöküntüləri Yalama-1 quyusunda iki intervalda açılmışdır. Burada alt triasın açılmış qalınlığı 1425 m-dən çoxdur və litoloji tərkibcə çökma-vulkanogen törəmələrdən ibarətdir. Alt triasın sonunda Yalama-1 quyusu ətrafındakı ərazilərdə kəskin eroziya əlamətlərinin mövcudluğunu sübut edən amillər müşahidə olunur. Alt triasın metamorfik səthi yuyulmaya məruz qalmış, onların üzərində orta trias çöküntülərinin transqressiv yatımı müşahidə olunur.

Orta trias çöküntülərinin açılmış qalınlığı Ağzıbirçala-1 quyusunda 172 m-ə, Yalama-1 quyusunda isə 185 m-ə çatır. Fasiyaların oxşarlığı onların eyni paleocoğrafi şəraitə və paleodövrə aid edilməsinə imkan verir.

Yalama-1 quyusunda qumdaşı, tuflu qumdaşı və alevrolitlərdən ibarət orta trias çöküntüləri arasında qumdaşı və mergel təbəqəcikləri ilə müşahidə olunur. Eynilə, Ağzıbirçala-1 quyusunun kəsilişində də qumdaşı və mergel təbəqəcikləri qeyd edilir. Burada Yalama-1 quyusunda açılmış alt triasa məxsus kəskin eroziya əlamətləri vardır. Bu amil tədqiqat sahəsi daxilində alt triasdan orta triasa keçid çöküntülərinin toplanması prosesində fasillərin olması kimi qiymətləndirilir.

2-ci şəkil. Çarxı-Şabran-Ağzıbirçala sahəsinin Mezozoy daxilindəki seysmik horizontlara görə struktur xəritəsi

Yalama-1 quyusundan şərqə doğru orta trias çöküntülərinin qalınlığı azalır və bəzi lokal sahələrdə bu izlənilir. Bu mənzərə Yalama-1 və Ağzıbirçala-1 quyularını birləşdirən xətt üzrə də müşahidə olunur.

Ağzıbirçala-1 və Xudat quyularının yerləşdikləri sahələrdə çöküntütoplanma hövzəsinin parametrlərinin fərqli olduğu görsənir. Belə ki, burada orta trias çöküntü kompleksinin qalınlığının artmasını cənub-cənub-qərb istiqamətində nisbətən dayaz dəniz hövzəsində toplanması kimi qəbul etmək olar.

Orta trias çöküntülərinin tavanından orta yura çöküntülərinin dabanına qədər, Ağzıbirçala-1 quyusunun məlumatlarına görə, laylanma ilə səciyyələnən çökmə və ya vulkanik-çökmə süxurların olması izlənilir. Geoloji kəsilişin triasa aid intervalından fərqli olaraq, sahənin şimal-qərbindən axın vasitəsilə daha dərin su hövzəsində bu seysmofasial

kompleks terrigen materiallar hesabına formalaşmışdır.

Yura və trias çöküntü komplekslərində çoxsaylı qırılmalar müşahidə olunur. Bu amil geoloji kəsilişi təşkil edən laylarda çatlılıq və törəmə məsələliyin olmasına işarədir. Məlumdur ki, belə geoloji kəsilişlər yüksək əmsallı tutum-süzmə xüsusiyyətləri ilə səciyyələnir.

Tədqiqat sahəsində yura çöküntüləri qeyri-uyğun olaraq alt təbəşir çöküntüləri ilə örtülmüşdür. Orta yura çöküntüləri Xudat, Ağzıbirçala və Tələbi quyularında açılmış, litoloji cəhətdən qumdaşlar, sideritli gillər və argillitlərdən ibarətdir.

Kəsilişin üst hissəsində qumluluğun artması orta yuranın əvvəlində hövzənin dərinliyinin onun sonuna nisbətən daha çox olmasını göstərir. Yəni orta yuranın əvvəlində başlamış transqressiya prosesi onun sonuna yaxın reqressiya ilə əvəzlənmişdir.

Sonra nisbətən dayaz dəniz şəraiti davam etmiş, orta yuranın sonunda yenidən dəniz səviyyəsindən yuxarıda qalmışdır. Bu nəticənin əsasında Ağzıbirçala-1 quyusunun ətrafında maykop çöküntü kompleksinin alt hissəsinin orta yura üzərində transqressiv yatması və alt təbaşir çöküntülərinin Ağzıbirçala qalxımının ətraflarında toplanması amilləri durur. Bu intervalda çoxsaylı qırılmalar müşahidə olunmuşdur.

Orta yura səthinə transqressiv çökən alt təbaşir çöküntü kompleksi Ağzıbirçala qalxımının cənub-qərb və şimal-qərb istiqamətində müşahidə olunur. Bu çöküntülər Yalama-1 quyusunda 128 m, Yalama-13 quyusunda 114 m, Yalama-22 quyusunda 140 m, 10, 6 və 20 sayılı Xudat quyularında uyğun olaraq, 224 m, 253 m və 277 m qalınlıqla təmsil olunur.

Alt təbaşir Xudat sahəsində transqressiv şəkildə orta yuranın üstünə yatmış, ona aid çöküntülər sıxlaşmış gillərin azqalınlıqlı mergel və sementlənmiş qumdaşı araqlarının növbələşməsindən ibarətdir.

Alt təbaşir çöküntüləri Yalama qalxımı ətrafında zəif və ondan uzaqlaşdıqca daha müntəzəm korrelyasiya əlaqələri ilə səciyyələnir. Bu intervalı təşkil edən çöküntülər Ağzıbirçala qalxımına yaxın sahələrdə sahilyanı ərazidə, ondan uzaqlarda isə dərin dəniz hövzəsində toplanmışdır. Onun şimal-şərqdən axınlar vasitəsilə çöküntü hövzəsinə gətirdiyi terrigen material hesabına formalaşdırıldığını göstərmək olar. Ağzıbirçala qalxımına yaxınlaşdıqca qalınlığın azalması, onun daban zonalarındakı çöküntülərin pazlaşması hesabına baş verməsidir. Bu, paleoproses dövründə Ağzıbirçala qalxımının tağında və tağətrafi yamaclarında orta yuranın sonlarına yaxın eroziya proseslərinin davam etməsidir.

Üst təbaşir Ağzıbirçala qalxımının tağında orta yura və onun ətraflarında alt təbaşirin üzərində transqressiv yatımla təmsil olunur (3-cü şəkil) və əhəngdaşlar, əhəngli gillər, mergel və qumdaşların qeyri-uyğun növbələşməsindən ibarətdir.

Alt təbaşirin sonunda terrigen materialın həcmnin azalması hesabına baş vermiş çöküntütoplanma prosesindəki fasilə üst təbaşirin əvvəlində yenidən bərpa olunmuşdur. Bu dövrdə Ağzıbirçala qalxımı və onun ətraflarındakı ərazilər nisbətən gömülməyə məruz qalmışdır. Lakin qalxımın tağ hissəsi hələ də denudasiya sahəsi olaraq qalmaqda davam edir.

Ağzıbirçala qalxımına yaxınlaşdıqca bu kompleksin qalınlığının azalması onun daban zonalarındakı çöküntülərin pazlaşması fonunda baş verir ki, bu da hövzənin doldurulması prosesinin axının

şimal-şimal-şərqdən çöküntü hövzəsinə gətirildiyi terrigen material hesabına davam etdiyinin göstəricisi kimi qiymətləndirilmişdir. Maykop çöküntüləri Xaçmaz-1 və Xaçmaz-2 quyularında (4-cü şəkil), Ağzıbirçala-1 quyusunun kəsilişində isə məhsuldar qatın qalınlığının azalması hesabına 100 m, sarmat 200 m və pont 90 m qalınlığı ilə stratigrafik intervallara ayrılmışdır.

Maykop çöküntüləri Yalama-1 quyusunda 30 m, Xaçmaz-2 quyusunda 247 m qalınlıqlarla açılmışdır. Yalama-1 quyusunda açılmış maykop çöküntüləri əhəngdaşı təbəqələri ilə (30%) gilli təbəqələrin (70%) növbələşməsindən ibarətdir. Bu amil Yalama-1 quyusu ətrafındakı maykop çöküntülərinin dərin su hövzəsində toplanmasının göstəricisidir.

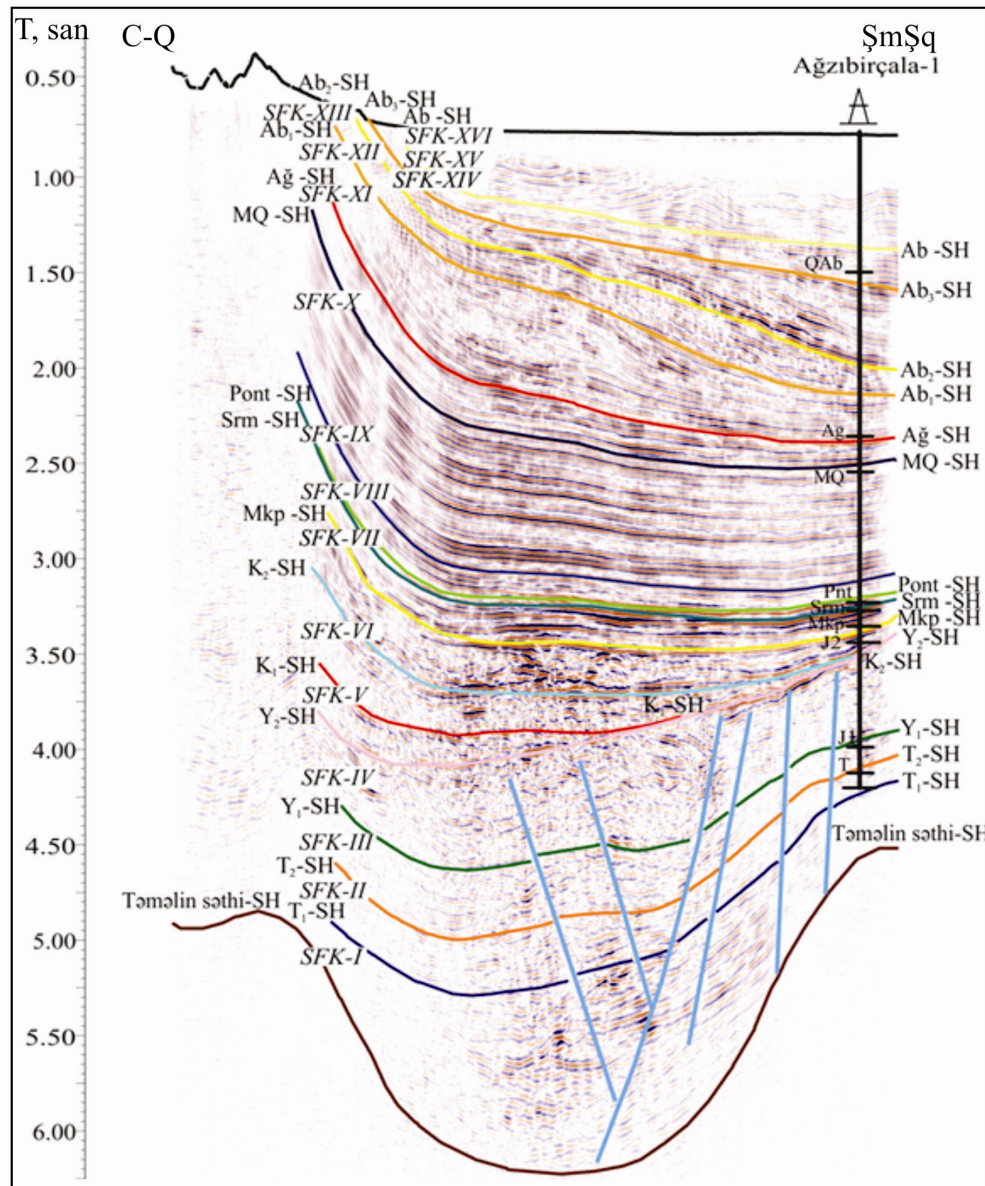
Maykop çöküntülərinin ümumi qalınlığının şimal-şərq-cənub-qərb istiqamətində artmasını nəzərə alsaq, terrigen materialın şimal-şimal-qərbdən hövzəyə daşındığı fikirini söyləmək olar. Bu nəticələri maykop çöküntü kompleksinin qalınlığının onun dabanında əlavə əmələ gəlmiş layların hesabına baş verməsi amili də təsdiqləyir. Bu sahədə çöküntütoplanma prosesi əsasən hövzənin tədricən dərinləşməsi fonunda tamamlanmışdır.

Tədqiqat sahəsinin cənub-qərbində yerləşən Siyəzən monoklinalında arasında qumdaşı təbəqəcikləri olan gillər, qumdaşlar və konqlomeratlardan ibarət alt maykop çöküntüləri müxtəlif yaşlı çöküntülərlə təmasdadır. Burada üst maykop əsasən gillərlə və içərisində qum təbəqəcikləri olan alevrolitlərlə təmsil olunur. Maykopun açılmış qalınlığı 850 m-dən artıqdır.

Beləliklə, maykop çöküntü kompleksinin formalaşmasında oliqosəndən başlamış mövcud çöküntü hövzəsi kifayət qədər geniş ərazini əhatə etmiş və buradakı çöküntütoplanma prosesi dərinliyin artması fonunda maykopun sonunadək davam etmişdir.

Miosen çöküntüləri əsasən sarmat və çokrak çöküntülərindən ibarət bir çox quyularda açılmış, mergel, qumdaşı və qumlardan təşkil olunmuş gillərdən ibarətdir. Layların səthinin hamar olmayan xüsusiyyətli olması dayaz hövzələrdə toplanmış çöküntülər üçün xarakterikdir.

Sarmat çöküntülərinin səthindən pontla qədər olan interval Xəzəryanı-Quba əyalətində geniş yayılaraq Xaçmaz, Ağzıbirçala, Tələbi və Qaynarca sahəsində qazılmış quyularda açılmışdır. Kəsilişdə gillər qumlarla və konqlomeratlarla qeyri-müntəzəm növbələşir. Bu çöküntülər bucaq və stratigrafik uyğunsuzluğu ilə müxtəlif yaşlı miosen, paleogen və mezozoy çöküntüləri üzərində yatmışdır.

3-cü şəkil. Seysmik profilin zaman kəsilişi (I-I xətti üzrə)

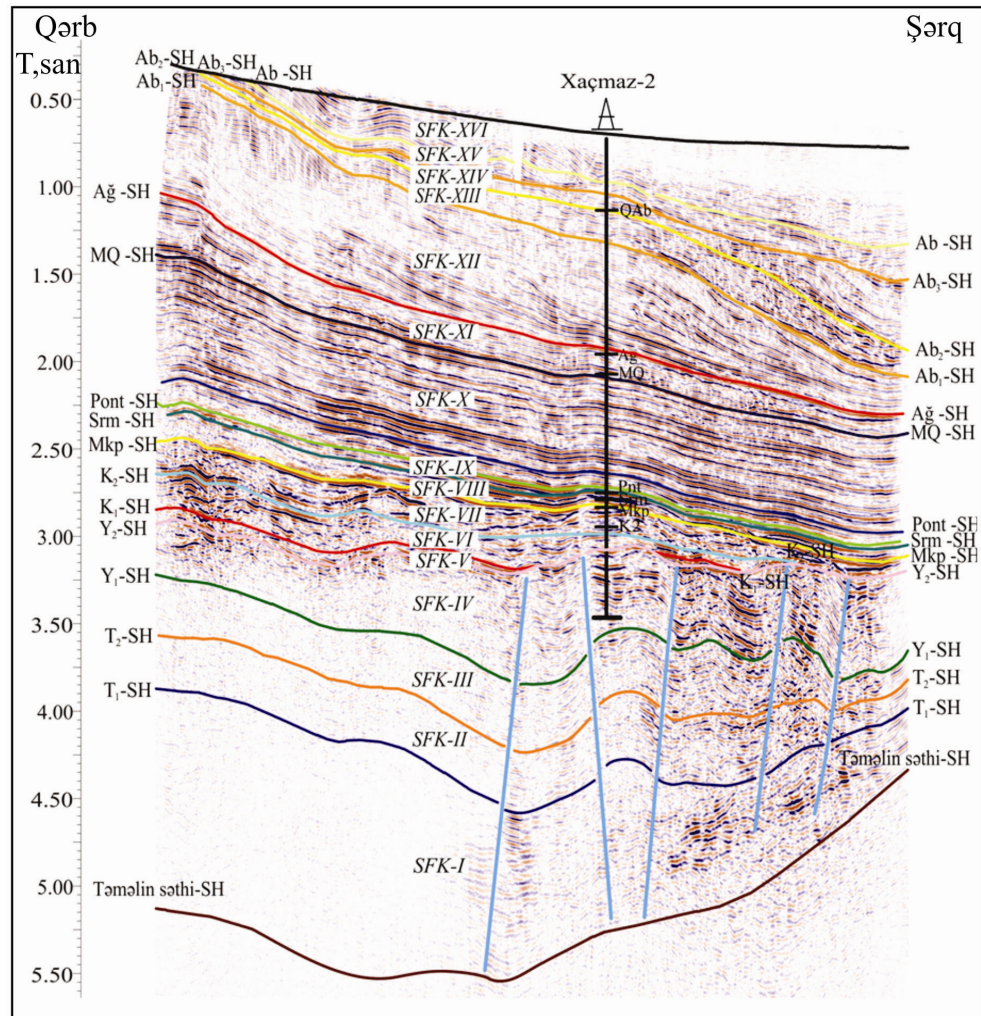
Şimal istiqamətdə Qusar-Xaçmaz qalxım zonasının cənub-şərq hissəsində struktur çıxıntı üzərində bu fasiya daxilində olan çöküntülərin pazlaşması müşahidə olunur. Onlar Xudat sahəsində geoloji kəsilişdə iştirak etmir.

Məhsuldar qat çöküntüləri, quyu məlumatlarına əsasən, litoloji cəhətdən pis çeşidlənmiş terrigen süxurlardan təşkil olunmuşdur. Üst hissədə konqlomeratların, qravelitlərin və qumdaşılının miqdarı çoxdur. Lakin cənub-şərqə (Qaynarca) doğru konqlomeratlar pazlaşır, qumlar və qumdaşılının çeşidlənməsi yaxşılaşır. Alt pliosen (məhsuldar qat) transqressiv şəkildə Xudat sahəsində Sarmat mərtəbəsi çöküntülərinin, Xaçmaz, Ağzıbirçala, Tələbi və Qaynarca sahəsində

isə pont mərtəbəsi çöküntülərinin üzərində yatır.

Akçağıl mərtəbəsi çöküntüləri, quyu məlumatlarına görə, üst pliosenin gilli litofasiyası ilə təmsil olunur. Məhsuldar qat üzərində kiçik bucaq uyğunsuzluğu ilə yatdığı izlənilir və subparalel, çəp laylanma ilə xarakterizə olunur.

Seysmik məlumatlara əsasən, dördüncü dövr çöküntülərinin toplanması hövzənin bərabər tempdə enməsi şəraitində getdiyini söyləməyə imkan verir. Lakin bu fasiyanın yuxarı hissəsində toplanma prosesində çöküntü materiallarının gətirilmə sürəti artmış və çöküntütoplanma tempi pozulmuşdur. Tsiklin sonunda dəniz səviyyəsi stabilləşmiş və çöküntülərin yuyulması baş vermişdir.

4-cü şəkil. Seysmik profilin zaman kəsilişi (II-II xətti üzrə)

Bu fasiya daxilində müxtəlif bucaq altında yatan dördüncü dövr çöküntülərindən yuxarıda xırda laylanmalar qeyd olunur. Belə laylanma deltalararası və ya prodelta zonasında dayaz su şəraitində çöküntütoplanmanı səciyyələndirir. Qeyri-uyğun yatım fasilələrin olması ilə yanaşı, çöküntütoplanmanın bazis səviyyəsinin (dəniz səviyyəsi) çox aşağı olması ilə əlaqədar layların yuxarıya doğru inkişafının mümkünsüzlüyü ilə izah olunur.

Abşeron mərtəbəsinin tavanından yer səthinə qədər intervalda, quyu məlumatlarına görə, müasir və dördüncü dövr çöküntüləri gil, qum, çınqıl və çaqıllardan təşkil olunmuşdur. Antropogen çöküntülər bütün sahəni əhatə edərək, kontinental törəmə kimi, qalınlığının qərbdən şərqə doğru artması ilə müşahidə olunur və maksimal qalınlığı 750 m-ə çatır.

Tədqiqat sahəsinin neftlilik-qazlılığı ilə bağlı, quyu məlumatlarına istinad edərək, strukturlar üzrə aşağıdakıları qeyd edə bilərik.

Qaynarca sahəsində palçıq vulkanı ilə əlaqədar neft-qaz çıxışları mövcuddur. Bir çox struktur-xəritəalma və struktur-axtarış quyuları qazılan zaman neft-qaz təzahürləri qeyd edilmişdir (Cəfərov, 1996, 1997; Əhmədov və b., 1958). Bu sahədə palçıq vulkanı nəticəsində qrifon və sopkalardan yüksək minerallaşmış, neft-qaz-su təzahürləri yer səthində izlənilir.

Yalama sahəsində 1 saylı istinad quyusundan alt təbəşir çöküntülərində, Xudat sahəsində isə 10 saylı kəşfiyyat quyusundan təbəşir və yura çöküntülərində qaz təzahürləri müşahidə olunmuşdur.

Xaçmaz sahəsində pliosen çöküntülərinə qazılmış bir neçə struktur-xəritəalma quyularında neft və qaz təzahürləri qeyd edilmişdir. Ağzıbirçala-1 quyusunda qazıma zamanı trias, yura və pliosen çöküntülərini açmış neftlilik-qazlılıqla əlaqədar müsbət nəticələr qeyd edilməmişdir (Cəfərov, 1996).

Tələbi sahəsində qazılmış 12 saylı quyuda miosen çöküntülərindən 80 t/gün hasilatla neft alın-

mişdir. 26 sayılı quyuda da neft-qaz təzahürləri müşahidə olunmuşdur. Cənub-qərb istiqamətində yerləşən Siyəzən monoklinalındakı sahələrdə üst təbaşirdən başlayaraq orta miosenə qədər geniş stratigrafik intervalda neft-qaz yataqları istismar olunur.

Siyəzən monoklinalında neftli-qazlı olan üst təbaşir-miosen çöküntü kompleksinin böyük qismi sahənin şərqinə doğru (Ağzıbirçala istiqamətində) pazlaşır. Məhsuldar qat çöküntülərinin pazlaşma zonaları neftlilik-qazlılıq baxımından perspektivlidir.

Beləliklə, Xəzəryanı-Quba NQR-in neftlilik-qazlılıq perspektivliyinin mezozoy-paleogen və miosen çöküntü kompleksləri ilə əlaqədar olduğunu söyləmək olar və gələcəkdə daha dəqiq planaalma işlərinin aparılması məqsəduyğundur.

NƏTİCƏ VƏ TƏKLİFLƏR

- Xəzəryanı-Quba NQR-in neftlilik-qazlılıq baxımından perspektivli olan sahələrinin çöküntü komplekslərinin litoloji tərkibi öyrənilmiş, onların qalınlığına dair məlumatlar dəqiqləşdirilmişdir.
- Xəzəryanı-Quba əyalətində Xaçmaz, Ağzıbirçala, Tələbi və Qaynarca sahəsində qazılmış quyuların kəsilişində gillərin qum laycıqları və konqlomeratlarla qeyri-uyğun növbələşdiyi aşkar edilmiş, bu çöküntülərin bucaq və stratigrafik uyğunsuzluğu ilə müxtəlifləşmə – miosen, paleogen və mezozoy layları üzərində yatdığı və çoxlu sayda pazlaşmalar olduğu müşahidə edilmişdir.
- Tədqiqat sahəsində və dənizə doğru aşkar olunmuş strukturların və pazlaşma zonalarının geoloji-tektonik quruluşunu dəqiqləşdirmək məqsədi ilə üçölçülü (3D) seysmik tədqiqat işlərinin aparılması, yeni modellərin qurulması mezozoy çökün-

tülərinin tektonik quruluşu ilə yanaşı, neftlilik-qazlılıq baxımından ərazinin tam öyrənilməsində, həmçinin müşahidə olunan ağırlıq qüvvəsi anomalialarının geoloji təbiətinin aydınlaşdırılmasında seysmik və qravimetrik məlumatların birgə təhlili məqsəduyğun olardı.

- Faktiki məlumatlara istinadən, Qusar-Dəvəçi sinklinoriumunun cənub-şərq hissəsindən şərqə doğru pazlaşan miosen-oligosen, eosen, təbaşir və eyni zamanda, orta yura çöküntülərinin qalınlıqlarının nisbətən artdığı sahədə (Ağzıbirçala-Tələbi, Qaynarca qalxımları arasında) bu çöküntülərin litofasial tərkibinin və neftlilik-qazlılıq potensialının araşdırılması məqsədi ilə parametrik və kəşfiyyat quyularının qazılması təklif olunmuşdur.

ƏDƏBİYYAT

- CƏFƏROV, F.S. 1996. Azərbaycan Respublikasının Tələbi-Xudat sahəsində 1995-cü ildə aparılmış seysmik kəşfiyyat işlərinin hesabatı (7/95 sayılı seysmik dəstə). Azərneftgeofizika Trest. Bakı.
- CƏFƏROV, F.S. 1997. Azərbaycan Respublikasının Qaynarca-Tələbi sahəsində 1994-cü ildə aparılmış seysmik kəşfiyyat işlərinin hesabatı (7/94 sayılı seysmik dəstə). Azərneftgeofizika Trest. Bakı.
- ƏHMƏDOV, H.Ə., SALAYEV, S.H., BAĞIRZADƏ, F.M. 1958. Azərbaycan neft və qaz yataqlarının geologiyası. Azərneftnəşr. Bakı.
- ƏLİYEV, İ.P. 2008. Azərbaycan Respublikası Quba Xəzəryanı NQR-in Bəyimdağ-Təkçay sahəsində 2007-2008-ci illərdə aparılmış seysmik kəşfiyyat işlərinin hesabatı (03/07 sayılı seysmik dəstə). Kəşfiyyatgeofizika İdarəsi. Bakı.
- АЛИЗАДЕ, А.А. и др. 1966. Геология нефтяных и газовых месторождений Азербайджана. Недра. Москва.
- АЛИЗАДЕ, А.А., САЛАЕВ, С.Г., АЛИЕВ, А.И. 1985. Научная оценка перспектив нефтегазоносности Азербайджана и Южного Каспия и направление поисково-разведочных работ. Элм. Баку.

Məqaləyə akademik P.Z.Məmmədov rəy vermişdir.